

TRESTNĚPRÁVNÍ ALTERNATIVY
(TPA)
de lege lata

vybrané problémy

Prof. JUDr. V. Kratochvíl

Pojem a základní formy **TPA**

- řešení kriminality **jinými** prostředky, než které se tradičně nabízí **v rámci** trestního práva hmotného a procesního – *alternativy* **V** trestním právu hmotném a procesním,
nebo
- řešení kriminality **jinými** prostředky **mimo rámec** trestního práva hmotného a procesního - *alternativy* **K** trestnímu právu hmotnému a procesnímu
- **TPA se úzce pojí s restorativní justicí**
- tradiční prostředky řešení kriminality se pojí s **retributivní** justicí (NEPOdmíněný Trest OS)

Přehled konkrétních forem TPA de lege lata

- **TPA v systému trestního práva hmotného**
- **alternativní tresty k tradičnímu NEPOTOS:**
 - *podmíněné odsouzení (prosté, bez dohledu, § 58 TrZ)*
 - *ponechání podmíněného odsouzení v platnosti s dohledem – probace, (§ 60 odst. 1 písm. a) TrZ)*
 - *podmíněné odsouzení s dohledem – probace (§ 60a TrZ)*
 - *obecně prospěšné práce (§ 45 odst. 1 TrZ)*
 - *peněžitý trest (§ 53 odst. 3 TrZ)*
 - *propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty (§ 56 TrZ)*
 - *propadnutí náhradní hodnoty (sporné ? viz § 27 TrZ)*
 - *propadnutí majetku (§ 51 odst. 2 TrZ)*
 - *zákaz činnosti (§ 49 odst. 2 TrZ)*
 - *zákaz pobytu (§ 57a odst. 2 TrZ)*
 - *vyhoštění (sporné ?, § 57 TrZ neuvádí jeho charakteristiku jako u výše uvedených trestů coby alternativních k NEPOTOS)*

Literatura: Sotolář/Púry/Šámal Alternativní řešení trestních věcí v praxi.
Praha: C. H. Beck, 2000

**alternativní opatření ve výkonu tradičního
NEPOTOS:**

- **podmíněné propuštění z výkonu TOS prosté, bez dohledu (§ 61 TrZ)**
- **podmíněné propuštění z výkonu TOS s dohledem (§ 63 odst. 1 TrZ)- parole**

**alternativy k potrestání (jakýmkoliv trestem, nejen
NEPOTOS):**

- **upuštění od potrestání („nepodmíněné“, bez dohledu, § 24 , § 25 TrZ)**
- **upuštění od potrestání podmíněné s dohledem (§ 26 TrZ)**
- **ochranné opatření (§ 71, § 73a TrZ)**

■ TPA v systému trestního práva procesního

- *procesní odklony* (vyřízení trestní věci jinak než ve standardním TRŘ, pravidelně probíhajícími obvyklými stadii tohoto řízení):
 - *odložení věci po schválení narovnání (§ 179c/2, f TrŘ)*
 - *podmíněné odložení podání návrhu na potrestání (§ 179g TrŘ)*
 - *podmíněné zastavení trestního stíhání (§ 307 TrŘ)*
 - *narovnání (§ 309 TrŘ)*
 - *trestní příkaz (§ 314e, sporné?)*

vazební alternativy (substituty)

- *záruka zájmového sdružení za vazbu (§ 73 TrŘ)*
- *slib obviněného (§ 73 TrŘ)*
- *dohled probačního úředníka (§ 73 TrŘ)*
- *peněžitá záruka za vazbu (§ 73a TrŘ)*

Procesní odklony je nutno odlišovat od zvl. způsobů TRŘ (např. ř. proti mladistvému, proti uprchlému apod.)

■ TPA k systému trestního práva **hmotného**

- *mediace (§ 2 odst. 2 zák. o PMS, č. 257/2000 Sb.)*
 - mimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporu mezi **obviněným** (pachatelem) a poškozeným a činnost směřující k urovnání konfliktního stavu vykonávaná v souvislosti s trestním řízením; za účasti mediátora, oboustranně dobrovolná

■ TPA k systému trestního práva **procesního**

- *mediace (§ 2 odst. 2 zák. o PMS)*
 - mimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporu mezi **obviněným** a poškozeným a činnost směřující k urovnání konfliktního stavu vykonávaná v souvislosti s trestním řízením; za účasti mediátora, oboustranně dobrovolná

Mediace je alternativou k TPH a TPP jen, probíhá-li jako mimosoudní zprostředkování, místo tr. stíhání (§ 4/9)

Vykonávaná v souvislosti s TR, od počátku tr. stíhání, má povahu alternativy v TPH a TPP (§ 4/9)